

186

WOUTER LINGE.

NOVELLE

VAN

J. J. CREMER.

J

26

TE ARNHEM,
BIJ D. A. THIEME.
—
1861.

Prijs 60 Cents.

WOUTER LINGE.

Roelof

Lena

Willem

Anna

Salje

Wouter van der

Janje

Op 't Oostveld

Copyright 1884 by J. H. Campbell

186 J26

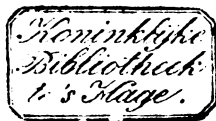
186 J26

WOUTER LINGE.

NOVELLE

VAN

J. J. CREMER.

TE ARNHEM,

BIJ D. A. THIEME.

1861.

Gedrukt bij G. J. Thieme te Arnhem.

Wij zijn op reis, mijne lezers. Op reis in de dagelijksche beteekenis van het woord.

Waarheen?

Ik aarzel inderdaad om u de plaats onzer bestemming te noemen. Parijs is het niet. Brussel — Weenen — Londen? Pardon, wij reizen naar Frederiksoord.

Wat blief!?

Om u te dienen, naar Frederiksoord.

Ei! doe mij 't genoegen om rustig te blijven. Gij zit daar kostelijk op de achterste bank der lompe maar van binnen regt comfortable diligence. De conducteur heeft reeds zijn „Wilhelmus” binnen de muren der Overijsselsche hoofdstad doen weêr-

galmen en ten loon voor zijn keurig obligaat, eenige lonkjes van straatschrobbende of fruitventende maagdekens opgevangen. De zwaar beladen wagen vervult reeds met een dof gebrom de gewelven der oude poort; robbelt over de houten brug, en terwijl de voerman er met het voorwerp klapt, dat vooral bij diligence-paarden zeer weinig in achting staat, gaat het in stevigen draf al voorwaarts over den flinken straatweg. Niet waar, die zachte beweging der veëren kussens is niet onaangenaam. Ha! ik zie het, gij blijft rustig, maar — al wildet gij ook terug, de portieren zijn goed gesloten, en — langs de breede wielen heen uit het hooge rijtuig op den beslijkten straatweg te springen, dat zou wat erg roekeloos wezen. Maar immers, ik zie dat gij rustig, heel rustig blijft zitten.

„En mijnheer gaat naar Frederiksoord...?” vraagt een mager heertje die tegenover mij gezeten, achteruitrijdt. „Dat is die straffkolonie niet waar? Ei, ei, gaat u daar naar toe,... Och mag ik uw sigaar eens? — ik meende dat geen fatsoenlijk mensch — pam! — geen fatsoenlijk mensch die kanten uitging, — pam, pam! — land met geen land er achter. — Dank je.”

Het magere heertje had mijn vuur zóó gemal-

traiteerd, dat bij het aanhalen der sigaar mij een paar vonken op de hand vallen. 't Doet eventjes pijn.

„Zeer fatsoenlijke lieden hebben mij verzekerd dat Frederiksoord in een lieve landstreek ligt, en 't land dat er achter is heet Friesland, mijnheer.”

Mijn geographische opmerking schijnt het heertje eenigzins uit het veld te slaan, want hij prevelt iets van woordvitterij en vraagt wat later aan een hoogroode dame, die twee donkere vratjes op het voorhoofd en pensé-lint op den hoed heeft: of haar het rooken ook hindert. 't Is alsof de jonge dame — die ook achteruitrijdt — het heertje met vier oogen beschouwt en zegt: O neen! en — dat ze zeer veel van rook houdt, want, pa houdt er dol van.

Pa is een zwaarlijvig heer die bij 't instappen beweerd heeft, dat achteruit rijden het best is, want dat je dan buiten „de scheut” blijft. Een opmerking vol waarheid! Lies, zoo noemde hij de jonge dame, heeft hij als een parel in 't goud, tusschen zich en het magere heertje in, op No. 12 doen plaats nemen. „Ha ha! honneur aux dames!” „Je praat van die kankermaatschappij, meneer!” roept hij met een kolossale basstem, terwijl hij zijn dochter in 'een dikke rookwolk hult... dol prettig! en tevens de oogen sluit, zoodat ik niet weet

wie de aangesproken meneer is: „daar heb ik het mijne van, zie je. Toen mijn vrouws vader stierf toen bleek het dat de goeije man, lid van de hemel weet hoeveel quasie philanthropische instellingen was geweest en bleek het ook uit zijn testament, dat zijn kinderen die contributies zouden blijven voldoen. Onder dat mooie deel van de erfportie kreeg ik alle jaar, weet je, een postje van twee gulden zestig voor die zoogenaamde maatschappij van weldadigheid op mijn rekening. Wat weêrlich zei ik tegen m'n vrouw, alle jaren een zeeuw om het uitvaagsel van je natie vet te mesten, daar geef ik de maan van. Als het gouvernement boeven en schorremorrie in de doos wil stoppen dan laat het die zelf onderhouden, maar, om ons en 'n ander met zoo'n weldadigheids naampje de centen uit den zak te kloppen, dáár past Gijsbertus Hol voor.”

„Met uw welnemen, de maatschappij van weldadigheid is...” valt een heer in, die, tegenover Gijsbertus en nevens mij op de middenbank gezeten, vóóruitrijdt, doch de basstem vergunt hem niet den zin te volènden, want, met klem herneemt de dikke, terwijl hij al weder als een kraaijende haan de oogen sluit: „Dat zal ik je blikskaters kort komen te zeggen, meneer: Een ouwe slof

dat is ze; een dol wijf dat bedelt langs 's heeren wegen, dat alles verteert en schuld maakt; dat morgen zoo dood als een pier in de kist leit en met ketelmuziek wordt begraven."

De jufvrouw met de vratjes zucht: "Ja, Ja!"

De heer Gijsbertus neemt echter van dien zucht niet de minste notitie, en, evenmin het goedkeurend knikken van het heertje als het smadelijk glimlagchen van mijn nevenman bemerkend, vervolgt hij, terwijl hij zijne dochter op nieuw door een rookwolk totaal eclipseert: "Zie je, toen ze mij verleden jaar weêr om die twee gulden zestig aan boord kwamen, toen heb ik eens roijaal van me afgesproken en getoond dat Gijsbertus Hol zich allemagtig lastig in de luren laat leggen: Weet je, zei ik tot dien pedel, compliment aan je boevenmaatschappij en dat ik geleerd heb met werken den kost te verdienen; dat ik bedroefd weinig lust heb om ten pleziere van 's lands geldzak een troep boeven te onderhouden, of wel, er renteniers van te maken en -- dat ze voor mijn part je Ommerschans en Frederiksoord, of hoe ze heeten, voor afbraak kunnen verkoopen. Verwarde boel! Alle jaar zestig duizend gulden te kort! Compliment. Ha, man! wat die pedel 'n gezigzt zette."

Jufvrouw Lies met de vratjes zegt: o foei!

en het magere heertje, die met een verheerlijkt ge-
laat de redenering van den dikke heeft aange-
hoord, herneemt, terwijl hij om niet in 't water
te vallen aan zijn stem de meest mogelijke kracht
zoekt bij te zetten: „Ja, de oprigter van die
maatschappij moet een opgewonden persoontje ge-
weest zijn; hij was....”

Maar zie, de heer die naast mij zit en reeds
gedurig teekenen van onrust heeft gegeven, ver-
gunt het achteruitrijdend heertje niet om ver-
der te spreken: „Een genie! hij was een genie!”
roept hij met vuur; „de graaf van den Bosch,
mijnheer, was een man van wiens grootsche
stichting in gansch Europa de wedergade niet
werd gevonden. Engeland, Frankrijk en Duitsch-
land noemden zijn naam met bewondering; zoo
hij eene fout had, het was deze, dat zijn lief-
devol hart TE VEEL wilde bevatten. In Nederland
zou het pauperisme den nekslag worden toegebracht.
Ten zuiden van Drenthe en in 't noorden dier pro-
vincie verrezen gestichten, waarin het schuim der
vrije natie zou opgevoed en zoo mogelijk in werk-
zame menschen herschapen worden; zij verrezen,
maar er verrezen ook vrije kolonies; kolonies waar-
aan de vorsten van Oranje gaarne hun namen
leenden; waarin valide armen en weezen door veld-

en ten deele door fabriek-arbeid het brood zouden verdienen; zie, mijnheeren,” vervolgt de spreker met warmte, terwijl hij nu eens den blik op de gesloten oogen van den dikke of op het dubbende hoofd van het magere heertje vestigt; „zie, ik kan niet dulden dat een maatschappij die met de edelste bedoelingen werd opgericht, waaraan — gedurende een reeks van meer dan veertig jaren — hoogwaardige mannen belangloos hunne krachten wijdden en waarin duizende ongelukkigen een toevlughtoord vonden, wordt gehoond en gelasterd. Ik weet wel,” vervolgde hij haastig, als vreesde hij dat men hem in de rede zou vallen, „ik weet wel dat haar van den beginne af gebreken hebben aangekleefd die den lande schatten gelds en weldadige Nederlanders groote, zeer groote offers hebben gekost, maar ik weet evenzeer dat die gebreken als van zelven uit het te grootsche doel der maatschappij werden geboren. Bedelaarsgestiten behooren aan de zorg eener regering; zie, een maatschappij van weldadigheid moest een zuiver philanthropische zijn; dat was ze niet, maar — dat is zij geworden.”

De spreker houdt even op om te naauwkeuriger de uitwerking dier laatste woorden op het gelaat zijner medereizigers te kunnen gadeslaan, of ook,

om even tot verademing te komen, want het luide spreken in een diligence, zelfs in eene van van Gend en Loos, is tamelijk vermoeijend. Bekomt hij die verademing, voldoening zijner woorden ondervindt hij alleen van mijne zijde. Nu hij ophoudt met spreken opent Gijsbertus, die steeds de oogen gesloten hield, den mond ten halve om te toonen dat hij geheel is ingeslapen; de roode jufvrouw ontwikkelt een waterbroodje aan een graauw stuk papier en doet bescheidenlijk den eersten hap, terwijl het magere heertje met het dubbende hoofd door het portierglas heen naar buiten ziet, en slechts oogen heeft voor hetgeen wij VOORBIJ zijn.

„Gij reist naar Frederiksoord, mijnheer?” neemt de laatste spreker op zachteren toon, terwijl hij zich ter zijde wendt en mij naauwkeurig beschouwt.

„Men heeft mij gezegd dat de kolonie der bezigtiging overwaardig is,” luidt mijn antwoord.

„En ik verzeker u dat gij voldaan zult wezen!” spreekt hij weder met klem. „De maatschappij van weldadigheid, ten vorigen jare van hare onhoudbare bestanddeelen ontdaan en door vroegere ervaring geleerd, heeft met vernieuwden ijver hervormingen tot stand gebracht, zooals die alleen van jeugdige krachten kunnen geëischt worden. Sedert

1859 werd de maatschappij van weldadigheid, als een nieuw monument op het voetstuk van vroegere liefdadigheid en belangloozen ijver opgetrokken; 't is zoo jammer, mijnheer, dat men ondanks de daartoe aangewende pogingen der nieuwe directie nog zoo weinig hiermede bekend is; nog altijd meent men ten onregte, dat het gouvernement zijn jaarlijksche subsidies aan de maatschappij blijft schenken; dat de strafkolonies Ommerschans en Veenhuizen haar nog toebehooren, en weet men te weinig dat — voor een groot gedeelte althans — het geluk der vrije kolonisten alleen van hun lust tot den arbeid afhankelijk is.”

Maar — de spreker werpt snel den blik naar buiten; de diligence heeft voor het hek eener fraaije buitenplaats stil gehouden; de conducteur opent het portier. Met een haastig: Goede reis, heeren! stapt mijn nevenman uit den wagen. De conducteur voelt iets in de hand, werpt met een: Dank je docter, het portier weder dicht. Hört! en wij rollen weêr voort.

Verschooning, mijne lezers, verschooning! ik ben wat erg vrijpostig geweest; ja waarlijk, het is wat vermetel om u maar zonder verlof in een rookerige diligence te stoppen, en u te doen hooren hetgeen u vermoedelijk reeds lange bekend

is. Verschooning, ik was zoo ingenomen met mijn togtje; maar GIJ — gij hebt regt iets anders van mij te eischen. Een verhaal, niet waar? Welnu ik heb een verhaal en dat verhaal heet WOUTER LINGE.

't Is een koude Decemberavond. De noorde-wind loeit langs de grachten van een onzer eerste steden; giert door de straten, fluit door de stegen en jaagt het stof der breede pleinen in digte wolken omhoog.

Zelfs in de voornaamste gedeelten der stad is de drokte niet zoo groot als gewoonlijk, maar in de afgelegene buurt die wij betreden is het als uitgestorven. Geen wonder; bijna een half uur geleden sloeg de klok van den grooten toren reeds elf en — de wind is zoo koud! Maar toch, wanneer wij den blik in die naauwe steeg slaan, die 'slechts door één fladderende gasvlam wordt verlicht, dan zien wij een knaap van omstreeks twaalf jaren, met het hoofd schuin tegen den wind in, haastig voorwaarts treden.

't Is een arme jongen. Wat is hij schamel gekleed. Zie, nu beschijnt hem het licht der flikkerende gasvlam. Arm ventje, wat ziet hij bleek, mager en bleek! Daar toeft hij; zijn blik moet iets ontwaard hebben dat op den stoep eener zeer armoedige woning werd achtergelaten. 't Is een paar klompen. Zie, hij tuurt regts en links, en — maar neen! weder gaat hij voort terwijl hij ten halve de oogen sluit voor den snijdenden wind. Tien passen ver, daar houdt hij nogmaals stand; hij keert terug, terug tot bij de woning waar die schoone buit hem in de oogen blonk; nadert — nadert behoedzaam het stoepje; strekt zijne hand uit..... maar neen, ook nu deinst hij terug. Zie, zie hem loopen. Arme, brave jongen! Tegen den snijdenden wind in, ijlt hij voort. Aan het einde der steeg gekomen snelt hij den hoek om en bereikt in weinige seconden de ouderlijke woning.

De ouderlijke woning! Vijf gemetselde trappen daalt gij af en een kleine verwelooze deur verleent u toegang tot een vochtig kelderverblijf. Het vlammetje van een keukenlamp verlicht maar ten deele dat lage vertrek. Zie het salpeter parelt er op de wanden. Orde en netheid heerschen er wel, maar ook armoede, bittere armoede. — De zwakke

moeder, die al sedert verscheidene maanden het slagtoffer eener afmattende anderendaagsche koorts is geweest, zit nog aan de kleine tafel en haastig drijft zij den naald door het sleetsch verstelwerk, want — heden is het haar vrije dag, en morgen zal de koorts, in weerwil der quina-poeders van den bos-doctor, haar den lust en de kracht tot den arbeid ontnemen.

„Aafje, gij moest naar bed gaan,” zegt een man van omstreeks zes en vijftig jaren die, tegenover haar gezeten zich met het liniëren van kantoorboeken heeft bezig gehouden, maar in het laatste kwartier reeds dikwijls zijn arbeid heeft gestaakt om te luisteren, en dan naar de deur is gegaan, en naar buiten heeft gezien, terwijl er onrust op zijn gelaat was te lezen: „Aafje, gij moest naar bed gaan.”

„Roelof blijft zoo lang uit en de wind is zoo koud,” antwoordt de vrouw ontwijkend: „Zijn handwerk bevalt mij niet, Wouter.”

„Roel doet wat hij kan,” herneemt de vader zichtbaar afgetrokken; en weder gaat hij naar de deur en herhaalt terwijl hij er luistert: „Aafje, ga dan naar bed toe.”

Zie daar wordt de deur geopend. Een blijde lach teekent zich op het vermagerde gelaat der

moeder nu zij haar jongen ziet binnen komen. Ook de vader werpt hem een vriendelijken blik toe, en zegt dat moeder al ongerust werd, maar vraagt ook terzelfdertijd wat er gebeurde, want, Roelof hijgt naar den adem en ziet er uit alsof hem iets bijzonders weêrvoer.

„Zeg Roeltje, wat overkwam je dan toch?” vraagt ook de moeder, terwijl zij op den jongen toegetreden diens verkleumde handen vat en hem met bezorgdheid blijft aanstaren.

„Niets, moeder, niets,” zegt Roelof hijgend; „ik heb twee dubbeltjes met wegwijzen verdiend, en bij de comédie zestig endjes sigaren geraapt; — mijn ooren doen zoo zeer want 't is erg koud, moeder.”

„Och! zoo koud!” zegt de vrouw en drukt haar gloeiende handen tegen de schier bevrozen ooren van haar jongen. „Wouter, ik wil hem 's avonds niet zoo laat op de straat hebben,” vervolgt zij tot den man; „Roelof is te jong en te zwak; zie hem eens beven.”

„Ja ja, 't wordt te laat,” stemt de vader, doch de toon waarop hij spreekt geeft duidelijk te kennen, dat de afgetrokkenheid die hem vóór de tehuiskomst van Roelof beheerschte, nog niet geweken is. „Met die kou, zie-je,” en hij staart naar den grond en legt de vlakke hand op het voorhoofd.

„Ben je weêr duizelig, Wouter?” vraagt Aafje, terwijl zij niet langer de ooren van haar jongen koestert, omdat het zoo zeer deed!!

„Nee, Aafje, Goddank nee,” is het antwoord, en de man, als uit een droom ontwakend, doet de hand van het voorhoofd weg, neemt de twee dubbeltjes die Roelof op de tafel heeft gelegd, en werpt een blik in het zakje waarin zich de bijeen-geraapte sigaar-endjes bevinden.

„Daar zijn er maar veertig, vader,” zegt de jongen die nog gedurig naar de pijnlijke ooren tast, „maar — ik heb er twintig aan Wal Prim moeten geven, omdat ie me een kunstje zou leeren dat net zoo goed als geld was, zeidie.”

„Hier Roeltje,” spreekt de moeder terwijl zij den knaap, die middelerwijl weêr bij adem is gekomen, een snede roggebrood in de handen stopt, en vragend: „Wat was het...?”

„’t Was een gaauwigheid, zeidie,” antwoordt de jongen, „en Wal’s vader had er erg om gelagchen; maar zie je, ik wou dat ik de twintig endjes maar niet had gegeven; vier waren er bij die nog veel meer dan half waren.”

„Zoo goed als geld! en wat had ie...?” vorscht de vader, een weinig opmerkzaam geworden.

„Als ik ’s avonds een loonwachje deed — zei

Wal, dan moest ik altijd een half centje en een brabander in den zak hebben," antwoordde Roelof; "als de lui dan aan d'r huis waren gekomen en een dubbeltje of soms een vijfje fooi gaven, dan moest ik ze eerst half naar binnen laten gaan en — naar gelang van een dubbeltje of vijfje het halve centje of den brabander laten zien en zeggen dat ze zich vergist hebben; dan brommen ze wel eerst, zei Wal, maar zie je — dan kreeg je 't toch meestal nog eens."

"En zul je dat doen, Roeltje?" vraagt de moeder haastig, terwijl zij haar kind beteekenend in de oogen ziet. Over het bleeke gelaat van den jongen verspreidt zich een zachte blos: "Nee, moeder, nee!" zegt hij even haastig en zijn blaauwe oogen — heldere kijkers — glanzen haar tegen; "nee moeder, ik zei tegen Wal dat het bedrog was en dat gij en vader mij altijd geleerd hebt dat ik niemand om een aalmoes mogt aanspreken, maar niewaar moeder, dit kunstje zou nog erger zijn...? en ik zei ook dat hij de twintig endjes weêrom moest geven, want dat ik het kunstje niet hebben wilde, maar, toen lachte Wal en zei dat ik een gek was."

Ik weet niet waaraan de vader denkt nu hij zijn lieven Roelof hoort spreken. Wouter is zoo

vreemd van avond; dat heeft moeder Aafje ook gevonden, doch nu — nu bemerkt zij niet eens dat Wouter geen teeken van vreugde geeft en schielijk heeft zij gesproken: „En ik zeg, dat ge braaf dacht, mijn jongen, heel braaf, mijn Roelof! Wat met bedrog wordt verkregen is diefstal en — die een dief wordt.....” Doch zie hoe eensklaps een vuurrood het bleeke gelaat van den knaap overdekt. Toen hij den drempel betrad toen beefde hij nog, en nu, nu heeft hij weder, want dat laatste woord doet een sombere snaar in zijn binnenste trillen: hij denkt aan het oogenblik — aan het oogenblik waarin wij hem in die naauwe steeg bij het schijnsel der gaslantaarn bespiedden, en — terwijl de tranen hem in de oogen springen, drukt hij het hoofd tegen de moederborst en krijtend hikt hij: „Nee, moeder, nee! een dief ben ik niet; ik dacht toen ik die klompen zag staan, hoe vaders voeten... zoo dikwijls koud op den steenen vloer worden..... dat hij dan duizelig wordt... maar..... moeder, beste moeder, ik heb ze laten staan, nee, weggenomen heb ik ze niet.”

Een gloeiende kus op zijn voorhoofd is moeders eerste antwoord. Schuldellooze eenvoud! Hij wist wel dat moeder hem ginder niet zag, hij weet

wel dat vaders oog hem daar niet bereikte, maar toch, het was hem alsof die beiden in zijne ziel hadden gelezen. Nu heeft hij zijn hart ontlast, nu gevoelt hij zich vrij; nu ziet hij zijn moeder aan alsof hij haar zegt: Moeder, lieve moeder, ik ben nog uw jongen!

En Wouter...? De vader staat daar alweder met de hand aan het voorhoofd en hij ziet zóó vreemd in 't ronde dat vrouw Aafje, die den blik op hem vestigt, hem haastig toeroept: „Wouter, ga zitten; ge wordt zoo bleek, Wouter.”

Maar neen, Wouter gevoelt zich wèl, bijzonder wel; want zie, als uit een droom ontwakend breidt hij de armen uit en drukt zijn lieveling aan het hart: „Roel! mijn brave Roel!” roept hij in verrukking en weder: „mijn beste jongen!”

't Is een half uur later. Ginds in het hokje dat met dit verblijf de geheele kelderwoning uitmaakt, heeft moeder Aafje zich ter ruste begeven. Roelof slaapt reeds. De bedstede dáár in den hoek van het grootste vertrek deelt hij met zijn twee jongere broertjes, en zie — hij lacht in den slaap.

Wouter Linge heeft zich overtuigd dat de moeder zich te bed begaf; de beide meisjes, Anna en kleine Santje, sliepen ginds reeds lange naast

moeders bedstede, en Anna, zijn oudste — der-tien jaren nu — het mooie kind met haar blaauwe oogen en zwarte haren — Wouter heeft haar in 't voorbijgaan de bleeke wang gestreeld en een kus op de fijne lipjes gedrukt.

Nu staat de vader op nieuw in het woonvertrek.

„'t Moet nog afgemaakt wat ik te doen had!” heeft hij tot Aafje gezegd, en — of de vrouwe gemeend heeft dat zulks even goed morgen kon geschieden, Wouter heeft gezegd: „Ik moet het afmaken;” daarbij bleef het. Maar, Wouter zet zich niet tot den arbeid; met de linkerhand op de tafel geleund blijft hij er staan en tuurt in het kleine lichtje dat hij zoo aanstonds nog kleiner gaat maken. 't Is een donkere wolk die zijn gelaat heeft overtogen. Wat wil hij? Waaraan peinst hij...?

Gij hebt het geraden. Ja! — al zaagt ge daar brood in die woning; al hebben u geen klaagtoonen het harte bedroefd; al noemden die ouders het woord niet dat hen als een akelig spooksel gedurig voor den geest staat; gij hebt het geraden: Wouter Linge worstelt met de zijnen tegen armoede en gebrek.

Eertijds, ja! toen was hij een flinke borst, en zijn ambacht verstond hij zoo goed als de beste. Hij was metselaarsknecht en altijd ijverig

en altijd trouw. Als vrijgezel had hij méér dan zijn brood en, omstreeks veertig jaren oud, toen meende Wouter dat blonde Aafje nog wel de zijne kon worden. — Ze waren gelukkig, o zoo gelukkig in het kelderhuis, al was het er vochtig; ze hadden hun brood en — God schonk hun kinders. Lieve kinders! Maar — aardsch geluk is niet bestendig. Zie, acht kinders dat is veel; drie er van, ofschoon zeer jong, te verliezen valt toch hard. Sinds haar laatste moederwording is Aafje zwak en sukkelend gebleven. — Vijf kinders in leven; zieke moeder en dezelfde verdienste, niets meer.....!?

Maar erger! Sedert de laatste jaren heeft vader Linge vreemde pijnen in 't hoofd gehad; 't kon hem soms zoo duizelig maken; 't zou wel rheumatiek in 't hoofd wezen heeft men gezegd, maar wát het ook zijn mogt, 't was lastig, heel lastig.

Reeds in den verloopen zomer heeft Wouter bij 't beklimmen der steigerladder veelal de oogen gesloten en zich zooveel mogelijk gewacht om van een hoogte naar beneden te zien. 't Was somtijds onvermijdelijk.

De eerste van October staat met een zwarte kool in zijn levensboek geteekend. 't Was een stormachtige dag; somwijlen brak even de zon

door, doch telkens ook dook zij achter zwarte wolken terug. Op het hooge staketsel heeft Wouter Linge met vaste hand de voegen gesneden. Nu en dan heeft hij even de hand die den voegspijker bestuurde aan het voorhoofd gebragt; 't was hem dan als liepen al die voegen dooreen, alsof ze nu eens..... slangetjes en dan weder..... cirkeltjes maakten: duizelig! erg duizelig! Daar slaat het schoftuur. Hij moet naar beneden. 't Is een verbazende hoogte. Op den steiger treedt hij voort maar grijpt zich gedurig aan een der palen vast. De zon heeft zich achter een donkere wolk verscholen. De hand ter dege aan de ladder geslagen, daalt Wouter behoedzaam de bovenste sporten af. — Daar breekt de zon weder door; nu blinkt hem iets vreemds in de oogen..... hij wankelt..... „O God!“ — Zie, nog wil hij zich grijpen, maar neen, hij zakt, en stort naar beneden.

Dat was verschrikkelijk! doch de God dien hij had aangeroepen heeft hem wonderbaarlijk gered. Wouter is op een grooten hoop kalkzand teregt gekomen. In den beginne bewusteloos, heeft men hem aanstonds naar zijne woning gebragt. Spoedig bijgekomen is het gebleken dat hij geen ander letsel bekwam dan een ligte kneuzing aan den arm. — Wonderbaarlijk gered! Nogtans: het

is hem ernstig geraten zijn — voor hem — gevaarlijk ambacht te laten varen. Maar wat, maar wat dan? Zijn ambacht kent hij uitmuntend, doch anders verstaat hij niets. Reeds vroeger was het vaak armoê, maar nu...? — Voor zijn gezondheid wandelen, wandelen in de vrije lucht... ha! dat heet den draak steken met de behoeften van zulk een gezin; dat is om te lagchen, neen, om te schreijen. — Kom, den steiger weêr op!

Terug, Wouter, herstel van uw kwaal, of gij maakt uw vrouw tot een weeuw en uw kinders tot weezen.

En nu — twee maanden reeds heeft hij met de armoede gekampt. Neen, onderstand vragen, dat wil en dat kan hij niet. Met boeken liniëren is zoo weinig te verdienen. De lieve Anne heeft het hare gedaan. Van de stadsschool teruggebleven, heeft zij ginds bij dien voornamen schilder tot model gediend, en ze heeft twee gulden t'huis gebragt; maar ook, men heeft haar de kin gestreeld en gezegd dat zij een beeldig gezigtje had en daarmee wel door de wereld zou komen; doch tevens meêlijdend: dat ze te mooi was om slecht te worden en zich maar goed en maar braaf moest houden. Met zoo'n beeldig gezigtje wel door de wereld komen! Ze hebben ge-

beefd die ouders. Anna is weêr naar de school gezonden. Liever gebrek!

En Roelof, kleine Roelof...? Ja, ook hij doet het zijne. Het zijne! Maar dezen avond... Verleiding! Een dief....?

Wouter Linge tuurt nog in het lichtje. Eensklaps schrikt hij op. Hij luistert..... Neen, hij heeft zich niet bedrogen; het is de ratel van den nachtwacht dien hij nogmaals uit de verte verneemt. -- 't Moet omstreeks een half uur na middernacht wezen. — De voetstap van den nachtwacht wordt hoorbaar; hij nadert; hol klinkt zijn tred door het naauwe straatje; — nu gaat hij de kelderwoning voorbij; weder dien raauwen ratelklank; — een schorre doch luide stem die het nachtelijk uur verkondigt; — 't geluid sterft weg; met dat geluid de voetstap des wakers. 't Wordt alles weêr stil daar buiten..... alleen de wind fluit nog. En terwijl Wouter daar binnen heeft geluisterd, klopte het hart hem voelbaar in de borst en stond hij roerloos als een marmeren beeld.

Nu is het voorbij. Zijn voornemen moet en zal hij volvoeren. De pet wordt opgezet en diep op de oogen gedrukt; een wollen boufante dubbel om den hals geslagen. Alles slaapt...? Ja, alles

slaapt..... Roelof ook, Roelof, zijn jongen! — Het olievlammetje wordt uitgedoofd; zachtken treedt Wouter op de deur toe; behoedzaam, uiterst behoedzaam wordt zij geopend. Even blaast de wind in het kleine vertrek; nu niet meer; de deur is weêr dicht en Wouter op straat.

Waarom zoo schichtig, Wouter? Gaat gij iets kwaads verrigten? — Arme, zie toe. Als ge nú valt, dan, dán zal God u niet redden; neen Wouter, dan stort gij te pletter.

Daar gaat hij; de steeg uit; nú regts een hoek om; dan links een smalle kade op en — weder links, een naauwen, een zeer naauwen gang in.

Ten deele in een donkeren hoek verborgen, met den rug tegen een hoogen muur geleund en een kleine ladder stijf tegen een eenigzins vooruitspringenden wand gedrukt, staat een persoon die er reeds een groot kwartier den snijdenden wind heeft getart. De tijd valt hem lang, erg lang, en de mogelijkheid bestaat dat „die kleingeestige Wouter, nu het op handelen aankomt, hem in den steek zal laten.”

Wat vreemd geluid..... ha! 't is ellendig kat-tengemaauw dat een mensch waarachtig aan 't schrikken zou maken. Maar nu — zou het wel Wouter zijn die daar nadert....? Ja hij is het.

„Vervoerd laten wachten!” bromt de eerste, maar terwijl hij dit zegt, vat de nieuw aangekomene hem haastig bij den arm.

Hoe! verraad! Is het Wouter dan niet, heeft hij zich in het duister bedrogen? „Kerel, wie ben je?” Doch ja, het is de verwachte wel.

„Stil, Jacob, men mogt ons hooren,” fluistert Linge, en zachter fluistert hij meer; wij hooren niet wat; alleen nog dit laatste: „Ik moest je dat zeggen en dáárom bleef ik niet achter: liever armoê dan aalmoes, maar beter nog aalmoes dan zonde!”

„Wat weêrga, wat kwezel je nou . . .?” bromt Jacob haastig, „da’s diakengezanik, zie-je: wou je me nou in den steek laten, zeg?”

Wanneer een arme in den kamp met de deugd de zege heeft behaald; wanneer hij het lokaas der zonde: brood, noodddruft voor de zijnen heeft verworpen om rein te blijven voor God en de wereld; wanneer het boos ontwerp — hem als onschuldig voorgespiegeld — verbannen is uit zijne ziel, wanneer de nacht donker en koud is en hij juicht dat zijn voet dat pad — dat akelige pad ter misdaad niet hoeft te betreden; maar toch, wanneer die arme de kans trotseert om verdacht en be-

spied te worden en henensnelt om den ongelukkige die hem verzocht, te smeeken, te bidden, dat ook hij terug zal keeren op zijn weg, dat ook hij de armoê zal verkiezen boven de zonde, — neen! dan mag hij dat niet „in den steek laten” noemen; zie, dat is broederliefde en — de stormwind die loeit is het vreugdelied der hemelen.

Een dof geuite doch ruwe vloek klinkt ten antwoord op Wouters herhaalde wekstem ten goede. Mij dunkt, die schorre stem heeft van teleurstelling nu hij Wouter schamper afvraagt: Of hij — vrome Jozef — ook soms de politie op wacht heeft gezet, maar tevens er bij voegt: „En ik zal mijn gang gaan; loop naar den duivel!”

Of Jakob zijn gang ging? Ik geloof het niet, want den volgenden morgen was er in de groote stad geen sprake van inbraak of diefstal.

En Wouter — niet met den booze maar met den hemel in het hart, spoedt hij zich huiswaarts; daar gekomen ontsteekt hij weder zijn lampje. Zie, nu treedt hij haastig op de bedstede toe waarin zijn Roelof slaapt; de gordijn een weinig ter zijde geschoven, beschijnt het roode lichtje den bleeken jongen; nu drukt de vader op Roeltjes heldere voorhoofd een kus vol innige liefde; zie, met diep gevoel slaat hij den blik naar boven

en — slechts één hoort zijn stem: „O Vader, ik dank U, ik dank U voor dit dierbare kind; hij bragt mij weder tot U. Uw Almagt kan helpen!”

Ruim tien jaren zijn er voorbijgegaan. Wij bevinden ons verre van de groote koopstad. Den zuiderplas staken wij over en zijn op het land, in het lieflijke Drenthe.

’t Is een schoone Septembermorgen. Ze kunnen zoo schoon zijn die najaarsdagen op het land. Een koesterende zonne; breede schaduwen langs bosschen en velden; zachte, blaauwe toonen in ’t verschiet. Ja — daar lacht wel het beeld van den herfst des levens in.

’t Is een schoone Septembermorgen. Aan het einde van dezen eenigzins glooienden zandweg, door fraaije beuken overschaduwde, wacht u een treffend gezigt. ’t Is een zijweg waarop gij u thans bevindt; een opgeworpen hoogte ter regterzijde biedt u een droog en makkelijk plekje tot rusten aan.

Wat aardige huisjes treffen uw blik. Ter regter- en ter linkerzijde ziet gij de rieten daken boven het akkermaalshout te voorschijn komen, of wel — zoo als ginds — daar valt die kleine

boerenwoning u geheel in het oog; proper en net; de heldere voorgevel ten halve achter zwierige wijngaardranken verscholen; groen en rood op de luiken. En zie, het roode schijnsel achter die ruitjes doet u wel raden, dat de vrouwe daar binnen den middagpot reeds te vuur heeft en dat de groentenmoes er reeds aan 't broetsen en proetsen is. — Maar verder, wat bekoorlijk landschap! Ginder langs dat sparrenbosch heen daar ziet gij de rosse bussels boekweit nog op den akker en — juist daarneven, daar is de aardappelen oogst in vollen gang. Mij dunkt: vier, vijf personen zijn er bijeen; onderkennen kunt gij ze niet; maar zie, ze delven en rooijen en rapen, en, van terzij komt de lage kar met den rooden os bespannen, langzaam den akker opgereden, om straks weêr even statig, de zakken met eters en pooters en kriel naar de huizing te voeren.

Lieflijk landschap! en de zonne beschijnt het zoo vrolijk, gij kunt er lang zitten turen eer het u zal vervelen. Neen, het verveelt u niet, maar toch, die ruste bevredigt u weinig bij het zien van gindsche werkzaamheid.

En nu — opgestaan en nabij de wieke of vaart gekomen, die het veld van den zandweg scheidt, nu bespeurt gij over die wieke eene kleine ophaalbrug.

De roode sterke os trekt er zijn vracht overheen en stapt u — altijd statig — naast zijn geleider voorbij.

Die geleider is een grijsaard. Zijn wezen en eenigzins gebogen houding doen u vermoeden dat hij den leeftijd van zeventig jaren reeds te boven is, ofschoon hij inderdaad eerst zijn zes en zestigsten zomer beleefde. Al zijn die haren ook grijs en de groeven op zijn gelaat ook dieper geworden, ongetwijfeld, gij hebt dien oude wel aanstonds herkend. 't Is Wouter Linge. Neen — niet te vergeefs heeft Wouter in den nacht toen hij die schoonste overwinning behaalde, de Almagt om hulpe gesmeekt; al weet hij dat God niet ieder gebed kan verhooren, het zijne, ja het zijne is toen verhoord geworden. Liefdevolle armen hebben zich uitgestrekt en het behoeftig gezin uit den vochtigen kelder naar het lieflijke Drenthe verplaatst. Een kleine maar vriendelijke woning is er hun aangewezen. Uit de groote maatschappij waarin zij zoo behoeftig waren maar geen armen wilden zijn, werden zij in een kleinere overgebracht, in een maatschappij waaraan het echt Nederlandsch woord WELDADIGHEID is verbonden.

Ze zijn er gekomen op het land, in de vrije natuur, en — bragten er twee van de kinders, met de lijkkleur op de kaken de kiemen van een

vroegen dood met zich mede — toch hebben die jongskes, alvorens te scheiden, er nog met bloemen gespeeld en het lagchen gezien eener heerlijke lente. Santje, de jongste van het meêgebragte vijftal, mogten zij ja behouden, maar, zij is tenger en zwak van gestel, zeer zwak; arme Santje!

Dat heengaan der knaapjes heeft wel tranen gekost aan den man die daar voortgaat naast den statigen trek-os, maar toch, hij zal u dankbaar zeggen dat het die kleinen aan niets heeft ontbroken, toen ze langzaam de ure te gemoet gingen waarin ze naar een der vele woningen des Eeuwigen werden overgebracht.

En vraagt gij hem verder, hij zal u nog meer verhalen; met een lach op het trouwhartig gelaat zal hij u zeggen hoe Aafje zijn lieve vrouw, al spoedig in deze dreven, ofschoon ze wel zwak bleef, van hare koortsen werd verlost; hoe Roelof zijn brave jongen, er tot een krachtigen knaap is opgewassen; hoe Anna, zijn oudste, zijn lieve dochter, er is ontwikkeld tot een bekoorlijke maagd en ja hoe hij zelf, ofschoon wat heel vroeg oud en minder krachtig, in den akkerbouw een onbegrensd genot gevonden en met het frissche buitenleven zijn gezondheid herkregeu heeft. O! God schonk hem dien zegen en God moet hij danken.

Ziet gij dat mandje aan dien staak? Wanneer het naar beneden wordt gelaten dan heeft voor den arbeider dezer kleine maatschappij het schoftuur geslagen. 't Mandje zakt naar beneden.

En zie nu, zoo hier als elders spoedt zich de kolonist naar zijne woning. Ginds trekt een troepje mannen en vrouwen, waarvan sommigen spaden en anderen manden of zakken met zich dragen, luid koutend daarheen. In de verte ziet gij een hoogbeladen kar met boekweit in een zijlaan verdwijnen. En hier , maar luister, achter het elzenhout klonken stemmen. Men toeft er. Zie nu, dat is een lief tafreel :

Vriendelijker oogen zaagt gij maar zelden dan die van de schoone Anna Linge. In de stad heeft men het reeds gezegd dat zij een beeldig gezigtje had ; maar thans — ik zou u haar schilderen willen zoo als zij daar staat, met den ronden schouder tegen de borst van een kloeken knaap geleund die hare hand in de zijnen gedrukt houdt. Prachtig boerinnetje met uw blaauwe, heldere oogen en uw zwarte golvende haren, die zich echter voor 't grootste deel in het hagelwitte mutsje verschuilen ; aanvallige maagd met uw paarsch katoenen jakje om de welgevormde leden en — maar genoeg: er zijn wel knapen die stokstijf beweren dat Anna hooghartig en trotsch

op haar schoon is, doch Willem, de flinke jongen weet het beter: Anna heeft geen liefde kunnen schenken aler die zuivere gloed in haar boezem ontvonkt was. Willem weet het dat zij kan minnen, minnen met vuur, doch rein en geduldig. Rein en geduldig even als hij, want — de toestand in deze maatschappij opent den minnenden knaap, die nog broeders en zusters en ook een oude moeder heeft, geen lagchend verschiet. Wanneer — wanneer zal de ure slaan dat hij zijn dierbare Anne in een der nederige hoeven als de zijne kan binnenvoeren . . . ? Helaas! daar zijn bezwaren, droevige bezwaren; hun beider toekomst is nog door een wolke verduisterd.

Maar — geen wolkje zweeft er op dit oogenblik langs beider voorhoofd. Neen, zij staan er zoo nog een wijle met de handen inéén; dan buigt Willem zijn hoofd wat terzij en drukt de lieve een zoen op haar blozende wang. En dan, als hij haar loslaat dan zegt hij zoo heel eenvoudig: „Dag Annel!” ’t Meisje ziet hem regt liefdevol aan — ze hebben maar weinig te praten — zij zegt er: „Dag Willem!”

En hij weêr met sprekende blikken: „Dag LIEVE Annel!” En zij: „Dag BESTE Willem!”

Er volgt weêr een zoen op. Nu zal de jongen

zich verwijderen, want straks wordt het mandje weêr opgeheschen, maar — nogmaals blijft hij staan, geniet met zijn blik die schoone gestalte in haar geheel en dan — nóg een zoen en weder, als of het wat nieuws is: „Dag BESTE Anne!” Nu spoedt hij zich voort, want Anne is aan de andere zijde den wiekheuvel langs de elzenstruiken afgesneld en ijlt er met ligten tred naar het ouderlijk erf toe.

Aan de achterzijde der kleine woning, die ons straks meer bijzonder in 't oog viel, heeft middekerwijl een ander tooneel plaats gegrepen.

Drie personen zijn er nog in dezen oogenblik bijeen. Gij ziet er den grijzen Wouter Linge die met behulp van zijn Roelof den rooden os aan het uitspannen is, terwijl een aardig meisje aan gene zijde van het krachtige dier u over zijn breeden rug schijnt toe te lagchen. Ja ze lacht en — als zij dat doet dan groeven zich in haar mollige wangen twee donzen kuiltjes die Roelof zoo snoeperig vindt.

„Roelof, jongen!” hooren wij den oude spreken, terwijl er iets trillerigs in zijne stem is en hij zijn ooggen strak op den krommen dissel van den wagen houdt gevestigd waaraan hij zooveen het tuig van den roode heeft opgehangen: „Jongen, gij hebt

gelijk; moeder is nooit sterk geweest, en ik — ofschoon Gode zij dank! nog gezond, ik heb de krachten van vroeger niet meer. 't Is waar sedert het vorige jaar hebben de zaken in de kolonie een anderen keer genomen, daar moet meer gewerkt en meer opgebracht worden, maar ook, die werken wil en kan zal beter vooruitkomen..... Ja, Roel, ik weet wel, gij hebt ons zoo lang reeds gediend..... en moeder en ik, wij zouden wel willen dat de hoeve op uw naam werd overgeschreven — zie, als de heeren bestuurders er maar niet tegen zijn."

De kuiltjes in Lena's wangen groeven zich dieper, en Roelof — voor een oogenblik verlaat hij den os wiens hoofdstel hij juist wilde losgespen, en zegt, terwijl hij de ruwe hand van zijn vader grijpt: „Vader! daar zal God je voor zegenen; ja, moeder en u. Zie, Lena en ik wij zullen voor u zijn wat we kunnen — nie-waar Lena.....?”

De kuiltjes lagchen: ja, en twee traantjes blinken dat mede. „Gij weet het vader,” vervolgt de jongen, „we hebben nu zes jaren lang verkeerling gehad en — — er nooit van gesproken..... is 't wel vader.....?”

„Nee, nee, jongen,” zegt de oude.

„Maar zie-je, vader,” herneemt de knaap, „gij

zelf hadt gezegd dat de zorg u wat zwaar viel, en zie-je, als de hoeve op mijn naam was overgeschreven en Lena mijn vrouwtje was" — hij werpt op het meisje dat nu aan zijn zijde staat een verrukten blik — "zie-je, dan zouden we zamen nog ééns zoo hard werken en gijlieden, bij ons besteed, gij zoudt ook nog helpen wat ge kondt; **GIJ** hadt minder zorg op uw ouden dag, en wij, zoo gelukkig — nie-waar Lena? — we hadden dan dubbelen lust en dubbelen ijver." O, zie nu die kuiltjes!

Het moet wel eenigen strijd aan die ouders kosten om de hoeve die zij zoovele jaren als de hunne beschouwden, ter bestiering af te staan aan hun kind; aan den knaap die toch hun **KIND** is. Het besluit moet der moeder wel strijd kosten, om weldra door een vreemde haar huisvrouwelijke regten te zien ingenomen, al is die vreemde dan ook de liefste van den geliefden zoon; om er — maar genoeg in die maatschappij wordt de zelfverloochening gepredikt opdat zij beëfend zou worden; en — Wouter Linge heeft al reeds sedert lang tot zijn Aafje gezegd: "Moeder, dat moesten wij zoo maar schicken met Roelof en Lena — zie, als de heeren bestuurders het willen."

Dat heeft Wouter gezegd, en nu — nu hebben ook de jongelieden dat blijde nieuws vernomen:

de ouden zullen zich gaan verheugen in het geluk hunner kinders en Roelof zal even als Lena, arbeiden met dubbelen vlijt."

"Vader, beste vader, ik dank u," roept Roelof met vuur nadat de oude het koene besluit nóg eens herhaald heeft; "vader, gij waart altijd zoo goed voor uw kinders. Lena zal u liefhebben als ik.... is 't niet Lena?" — "Ja!" lacht ze schreiend. — "En moeder zal ze niet minder in eere houden, en altijd toegeven even als ik — nie-waar Lena...?" Ze kan immers niet anders dan schreiende JA lagchen. En straks — straks zullen vader en hij naar den direktur gaan en vragen of alles zoo geschikt kan worden en — heel in verrukking: "Hier vader, hier zijn we allebei en we danken u, en moeder gaan we ook danken, kom Lena, kom!"

Maar wacht, de roode trek-os heeft wel een oogenblik geduldig staan kijken, doch nu — nu is hij zoo vrij om even den breeden hals op den loggen kop te draaijen, en Roelof den jongen baas, met den krommen hoorn zachtkens tegen de mouw te schuren: affaires gaan voor. "Da's waar!" zegt Roelof, en als hij den roode bezorgd heeft dan — dan volgt hem zijn liefste naar moeder.

Wanneer gij aan den avond van dienzelfden dag het ruime, heldere keukenvertrek der kleine hoeve van Wouter Linge betreedt, dan treft er u de vreugde niet die u in 't middaguur zou verblijdt hebben.

Ach, Wouter en Roelof zij ontvingen van de bestuurders dier schoone kolonies een gansch ander antwoord dan ze gehoopt, of zelfs verwacht hebben; zij moesten daar woorden vernemen die, — hoe welwillend gesproken — hen bitter geschokt en hun de blijde verwachting voor de toekomst, het heil der liefde, of de ruste des ouderdoms, als met een tooverslag hebben ontroofd.

Maar — zie en luister:

De ondergaande zon werpt ter regterzijde een rooden gloed op den wit gepleisterden wand van Linge's woonvertrek, en spiegelt er zich in de glasruiten waarachter de portretten van eenige beminde vorsten uit het huis van Oranje zijn tentoongesteld; die gloed, zij kleurt er de vaasjes en kommetjes die op het open hoekkastje werden uitgestald, en verhoogt er de kleurenpracht der beide schuin opstaande paauwenveëren.

De avondgloed aan deze zijde van het vertrek doet de andere zijde als in een donker graauwen

toon wegzinken. In dien schaduwkant ziet gij de zwakke moeder van 't gezin aan de witgeschuurde tafel zitten; naast haar — nog eenigzins in 't roode licht — het ziekelijke nu veertienjarige kind, het bleeke Santje. De laatste zit haar goede moeder meêlijdend aan te staren, want vrouw Aafje moet straks geschreid hebben en nu nog brengt zij gedurig den boezelaar aan heur oogen en hoort gij somtijds een zachten snik.

„Zie zoo, nu zijt gij verstandig, Aafje,” spreekt Wouter die aan hare zijde staat en de hand op haar schouder legt, „de goede God die ons zoo dikwijls uit den nood redde, zal ons ook nu niet verlaten. Schrei niet langer, mijn oudje, dat is kinderachtig.... Och! alles zal wêlgaan;” en hij drukt haar de hand.

„Ja moeder, ik zal wel vragen of gij hier moogt blijven,” spreekt het ziekelijke kind op zachten toon, „die heeren waren immers niet boos, al zeiden zij dat gij en vader zoo weinig kunt verdienen. Ik kan niets verdienen, dat weet ik wel, maar ziet gij — ik zal wel gaauw dood zijn en dan....”

De moeder begint weêr eensklaps te schreijen en Wouter zegt haastig: „Stil, Santje, stil! zoo moet je niet spreken, dat bedroeft moeder nog

meer; twee jaar geleden waart ge veel slapper;” — tot Aafje: „Niet op nieuw met die tranen, moeder, de droevige voorstelling van hetgeen ons kan gebeuren is nog geen zekerheid geworden.”

„Nee, Goddank!” stemt de vrouwe, „maar de kans dat wij van hier moeten schijnt zoo groot, wij beiden zijn immers met Santje ongeschikt voor ons brood genoemd, en zeker, zéker is het dan toch dat er voor dien armen Roel en nog minder voor de goede Anne aan trouwen te denken valt....”

Door de lage deur is er eene naar binnen gekomen.

„Maar moeder, dat is zoo erg niet!” roept de schoone Anne, terwijl zij haar best doet om luchthartig te schijnen, „als wij maar hier mogen blijven dán zal dat andere wel volgen; Willem is jong en ik niet te oud, wij kunnen wel vrijende wachten en Roelof...? ja — maar Roelof heeft immers zelf aan de heeren gezegd: „Laat alles maar bij het oude, wij hebben geduld!”

Daar klappt een zoen in die kamer; het was er een die Wouter aan zijn lieve dochter gaf; iets later fluistert hij zacht tot zijn Aafje: „Zulke kinderen! Vrouw, God is toch goed....”

Met die woorden op de lippen en in het hart treedt de grijze naar buiten. 't Was hem toch wat eng binnen zijn woning. Ha! hoe verkwikkend is dat zachte koeltje, hoe schoon dat landschap, hoe prachtig die hemel! Mij dunkt er blinkt een traan in zijn oog, nu hij zich aan de voorzijde der woning onder den wingerd — waaraan hij reeds een paar trossen ziet rijpen — op een klein houten bankje ter neder zet. Dat is een geliefkoosd plekje. Zoo dikwijls zat hij reeds daar na den volbragten dagtaak ter neder, na den arbeid die den voormaligen metselaarsknecht wel eens zwaar gevallen, doch nooit te veel is geweest. Een luttel bloemhofje, waarin nog stokrozen en laterussen en gouds- en zonnebloemen prijken, strekt zich — slechts weinige voeten breed — tot aan de greppel uit, die het tuintje van den zandweg scheidt. Ter regter zijde rust het oog op het donkere loof der breede lariksen die de schoone kweekerij der kolonie Frederiksoord omgeven; daarneven in de laagte ligt het kleine kerkhof; het kerkhof met den lagen steenen muur er omheen; de akker waar slechts het smalle voetpad de asch der kinderen van éénen Vader scheidt; der kinderen, die bij hun leven onder verschillende vormen dien Vader wilden

dienen en wel eens twistten over die vormen, maar thans ontdaan van het aardsche, niet meer twisten in een reineren werkkring zoo min als ze twisten op gindschen akker. — En waant gij misschien dat daar slechts de armen der aarde ten groeve daalden, o neen, daar werden ook rijken begraven, rijken die reeds bij hun leven verstonden, dat er geen afstand meer zijn kan wanneer voor de reinen van geest de ure des doods heeft geslagen.

Maar wie er in de groeve zonken, ook zij werden er aan de aarde weder gegeven, die Wouter Linge nóg zijn lieve kinderen noemt. Huibert en Frits zij rusten er mede, en wanneer zijn oog des avonds op dat plekje gestaard heeft, dan wordt het al verder, zoo als nu, naar ginder getrokken, naar het schoone verschiet. Regt voor hem uit, over rosse velden en langs groene boschkaadjes, tuurt hij dan naar den pittoresken kerktoeren van het nabijgelegen dorpje Vledder; hij tuurt er naar den eigenaardig plat-vierkanten en slanken toren die er uitziet als behoorde hij tot een oud kasteel; en dan in 't einde, dan blijft zijn oog niet zelden aan den hemel geboeid, 't zij dat er wolken drijven, 't zij zoo als nu, dat de zonne vol gloed aan dit halfroond schijnt te ontsinken.

En nu bij de droefheid zijner ziel treft hem dat vreedzame landschap en de gloed van den hemel te dieper; een gure najaarsavond zou hem het harte niet zoo week gemaakt — misschien wel ernstig gestemd hebben.

„En dat staat ons wel mogelijk te wachten!” zucht hij bij zich zelve. „Terugkeeren in de groote maatschappij, waar zelfs geen vriend ons welkom zal heeten; waar de oude Wouter geen brood kan verdienen voor zijn vrouw en zijn ongelukkig kind. Dáár terugkeeren en Roelof zal elders den kost moeten winnen. In dien grooten steenklomp kan hij niet met ons wezen. Op den akker ligt zijn bestaan. Ver van ons en ver van zijn Lena; arme jongen! En Anne — nu lacht ze nog blij, maar dáár — daar zal ze treuren misschien om haar braven Willem. Wat zal haar lot zijn? Anna, zoo schoon, nu kind van het land, in die stad, die GROOTE stad! Weggaan van hier, en nimmer het plekje meer zien waar ik ze heenbragt die knapjes. O God! te scheiden van dit vreedzame oord, dat is toch verschrikkelijk! Het brood te moeten bedelen langs de straten, of wel het deel der armen te moeten ontvangen uit stugge handen, omdat er reeds armoê genoeg is in die

groote maatschappij. Neen, neen, dat laatste ware erger dan het eerste. Goede God! en dáár, daar kan ik niets, maar hier — ik doe er wat de krachten mij gunnen. Harder werken, o ik wil het; ik zal het, totdat in 't einde mijn grijze hoofd weêr duizelt en ik neêrzink ginds in de groeve. — O, er ging mij een rilling door de stramme leden toen in den namiddag dat wreede woord mijne ooren trof; toen ons het uitzigt werd verdonkerd om in dit goede land de weinige jaren te slijten die God ons nog schenken mogt. Is het wreedheid...? Neen! de stem die er sprak beefde ook en — hij wendde zich af; ik geloof dat zijn oogen ook vochtig werden; hij zou ons willen behouden, maar neen, hij kan niet. Hier moet gewerkt worden. Ach! de hoop is gering, en — als zij van hier moet de goede moeder, dan zal zij 't besterven, en 't arme Santje zal wegwijnen, en....”

Wouter peinsde voort. — Het licht des hemels daalde al dieper en dieper. Heb deernis met den grijze. En nu — nu is de zon achter 't Vleddersche kerkje verdwenen.

En de nacht is koud geworden en de gure dagen die er gevolgd zijn vlogen voorbij, even snel als de zwaluw die heentrok naar warmere luchten.

In 't einde breekt er weêr een morgen door de nevelen. IJzelachtige draden hangen nu, waar in den zomer het groene lover licht; het dorre gras bezijdên den landweg schemert hier en daar door het ijle rijplaagje heen waarmede de nacht het dekte. Over de breede nu verlatene velden blaast de oostewind en het dorre akkermaalsloof ritselt en knirt en vlugt voor zijn adem.

Op den zandweg tegenover de kleine hoeve die Wouter Linge ruim tien jaren mogt bewonen, staat eene kar; de bruine merrie in het langharige winterkleed wacht geduldig en de adem die zij uit de breede neusgaten blaast teekent zich met die koude, alsof zij rookzuilen blies. Uit de schouw der kleine woning stijgt geen rookzuiltjen opwaarts. Het vuur aan den haard is er uitgedoofd. De woning is gansch van haar huisraad ontdaan; wat Wouter behoorde werd op die karre geladen en — drie zitplaatsjes zijn er nog open: voor moeder en Santje en Anne.

„Kom, Aafje, kom,” spreekt Wouter met doffestem, „knoop den doek wat hooger, en Santje, trek den mantel wat digt om den hals, 't is

zoo koud.... Kom, Aafje, kom, 't is buiten nu klaar."

Zij antwoordt niet; ze kan niet spreken; schreijen kan ze ook niet in dezen stond; ze staat daar, en, roerloos staart ze op de plek waar ze altijd zat bij het kleine venster, en waar ze niet meer zitten zal, nimmer, nimmermeer!

"Kom, Aafje, kom!" spreekt Wouter nogmaals en Aafje ziet hem aan — hoe akelig strak! — en dan, dan ontglipt haar een snik; maar, als hij haar zachtkens bij den arm vat en haar weder aanspoort om nu te vertrekken, dan treedt ze langzaam, zeer langzaam de kamer.... en straks de kleine deur der hoeve uit, maar — spreken doet ze niet en schreijen ook niet.

Roelof staat bij de kar; meêlijdend ziet hij zijn goede moeder aan; zij wankelt, maar hij helpt haar met stevige hand het voertuig beklimmen, — dáár, daar zit ze toch goed beschut door het blad van die tafel, en achter haar kan Santje plaats krijgen, zie in dat hoekje.

Hu! wat koude morgen! Er staan veel menschen bij de kar, maar allen zien wit — bestorven alsof ze lijken waren. Lena! — Och Lena schreit zoo; en zie — aan 't einde van den weg ontwaart ge nóg twee personen: Anna is de kar voor-

uitgegaan. Ze heeft haar wee niet getoond; nu gaat ze langzaam voort aan de zij van haar Willem. Voor 't laatst.... ja, ja, voor het laatst.

Het voertuig komt in beweging, maar Wouter blijft nog terug. Hij heeft... iets vergeten; ja, er moet nog iets in die woning zijn achtergebleven.... Nòg eens dat duizendmaal betreden paadje op; nog eens dat lage deurtje binnen en.... die woonkamer ingetreden. O! de smart grijpt hem nu met geweld in de borst: immers, het geluk in die woning kan hij niet met zich voeren:

„Vaarwel! vaarwel stom maar dierbaar verblijf!” zucht zijn ziel, „die dagen zijn voorbij!” en — als hij zich vastklemt aan de zijplank der ledige bedsteê: „Had ik hier mogen sterven, mijn God!” en dan — nog één blik naar den dooden haard; ... één blik door het gansch ontredderde venster naar buiten.... op den Vledderschen toren; een weeklagt vol smart, en — hoor dan dat schreijen des grijzen.

Hoe vele dagen, of weken of maanden er sedert dien kouden morgen zijn verlopen, dat kan Wouter Linge u niet zeggen; die weken of maanden — het konden wel jaren geweest zijn; diepe wonden hebben zij geslagen.

Over den breedten plas gestoken is Wouter met

de zijnen teruggekeerd in zijn vroegere woonplaats. Voorheen was daar drukte en gewoel, thans is het rumoer er ontzettend geworden: Gerij, getier, o vreeselijk geraas.... en verre.... dat stille land!

Schoone gebouwen zijn er verrezen; maar die huizen zijn er altemaal zoo groot! en zoo ontzettend hoog! Wat tegenstelling bij die kleine woningen.... ginder.... op het land! Maar voor de armen zijn die groote woningen niet; dat behoeft ook niet, doch — met weêrzin ontvangen worden in die groote maatschappij; met weêrzin omdat hij het brandmerk der armoede medebrengt, dat is zoo hard voor den oude die nog wil werken wat hij kan, maar hier nog te meer onvermogen is om het brood voor een arme vrouw en een erg ziekelijk kind te verdienen.

En zie, daar is zelfs geen geschikte woning voor hen in die groote gemeente reeds zoo zeer met armen overladen. De oude kelderwoning....! Zij zou nog een lustoord geweest zijn bij hetgeen hem nu kan worden aangewezen. In den naauwsten gang der groote stad — weet gij 't nog waar Jacob in dien nacht met de ladder heeft getoefd — daar, dáár is nog een schamel verblijfje.

En — blijf dan maar dankbaar en vertrouwend

als ge uw goede, brave vrouw, die even als haar kind gewend was aan lucht en aan zonne, ziet wegwijnen op het schamele stroo; als ge ginder uit dien hoek, dat akelig hijgen van de beklemden borst uwer jongste verneemt, en maar blijven moet in dat sombere vertrek, waar geen zonnestraal ooit door de verweerde en half toegeplakte ruiten boort, om er te zorgen voor die beiden; wanneer ge — slechts karig bedeeld — die lieven maar weinig kunt geven om het armzalige leven te rekken en schier nooit een verkwikking. — O! en als het dan nacht is, en de grijze er met kloppend harte zijne zorg tusschen de moeder en zijn dierbare jongste verdeelt, dan denkt hij aan zijn braven jongen, aan Roelof, die vader en moeder niet heeft verlaten, die meê is getrokken naar de drukke wereld, ver van zijn Lena, om er zooveel hij vermag te werken voor die ouden en zwakken; die er het vroegere ambacht van zijn vader heeft aangegrepen en er opperman is geworden, dewijl hij toch binnen die muren den akker niet bouwen kan.

Ja, met een zucht op de lippen denkt Wouter aan den goeden Roelof, die, onbedreven, van den hoogen steiger is gestort, en — niet zoo als hij in vroegere jaren, wonderbaarlijk gered —

met gebroken en gekneusde leden in het gasthuis te kermen ligt.

„Wat is dat zoo laat?” Daar wordt de deur geopend. „Wie treedt er binnen....?” Ha! zij.... zij is het, de engel! de goede, de liefvallige Anne; zijn kind, zijn oudste! Komt ze weêr een versnapering brengen zooals nu eenige dagen geleden? Ja ja, dat doet ze; zij houdt iets onder den breeden omslagdoek verborgen. Op nieuw heeft zij in de burgerwoning, waar het landmeisje als noodhulp werd toegelaten, een karig verval ontvangen, en daarvan iets voor haar lieve zieken gekocht.

„Anna, engel! gij zijt zoo goed, God zal 't u loonen.” Maar Anna ziet zoo droevig voor zich neder. Geen wonder! Wat ze daar zag moest haar 't harte wel breken: dat bittere leed onder zilveren haren; die lijdende moeder; die kwijnende zuster!

Wat Anna daar onder den doek hield geborgen ligt thans op de tafel. De vader beziet het, terwijl de engel haar moeder en straks ook de zuster een kus op de wang drukt.

Hoe! druiven! heerlijke druiven zooals er zelden maar rijpten aan dien wingerd.... daar verre....

verre op het land! En dan — vier blanke rijksdaalders. Vier, **VIER RIJKSDAALDERS!** Is dat een verval uit die burgerwoning in zoo korten tijd! „Anna, kind, bedriegen zich mijn oude oogen...?”

Het schoone meisje — toch wat vervallen — geeft den vader geen antwoord; maar weder dringt hij; doch zij, ze houdt de oogen ten gronde gerigt — en hij, bijna smeekend: „Toch niet **GENOMEN...!**?”

„Neen vader, neen, zoo waar ik u liefheb.”

Daar brandt hem een kus op de koude wang. Zij mag niet toeven. Hemel! wat ziet ze toch vreemd uit haar oogen; haar wangen zijn zoo purperrood. — Daar snelt ze weêr heen. — De deur valt toe.

Gerechte hemel! die vruchten! dat geld! Hij moet het weten. — Een aarzeling van weinige seconden. — Een blik op de kranken. — Ook hij het deurtje uit. — De steege door. Nu regts, en — — ginds ijlt zij voort!

Die stramme beenen! Toch snelt hij haar na. 't Is alsof hij niet voort kan. Zie, daar blijft ze staan als aarzelt zij om haar pad te vervolgen. Haast heeft de stramme grijze zijn kind achterhaald. Nog weinige schreden en hij heeft haar bereikt:

„Anne, lieve Anne!” roept hij met pijnlijke stem.

Zie hoe ze opschrikt. Een snelle wending; hij wil haar vatten, doch — met een naren kreet is zij heur vader ontvlugt.

Waar blijft ze... waar? — Aan de overzijde van die gracht is de burgerwoning waar Anne huisvesting bekwam; links snelt ze voort eene steeg in. In 't midden dier steeg brandt een roodachtig licht.... onder dat licht verdwijnt ze; en daar, dáár.... o zonde, o schande! — De arme oude knikt in zijn kniën en de beide handen slaat hij voor het duizelend hoofd.

Daarheen!? ach! hij kan het niet. Aan een boom bij de gracht grijpt hij zich vast.... 't water is zwart.... heel zwart.... maar toch die schande! „O God, wees genadig!”

Hoor, daar klinkt van ter zij eene stem. „Wie... wie is er...?”

Hoe! zij — zij staat daar, Anne, zijn lieve kind!?

En — is hij dan niet...? Goede God, neen! NEEN!! Hier, hier zit hij nog op zijn bankje; ja, op zijn geliefkoosd plekje onder den wingerd. Zie, zie — daar lagchen ze nog die bloemen aan zijne voeten; neen, dat is geen begoocheling. — Van verre daar rijst nog de slanke toren van het Vleddersche kerkje, en Anne, zijn brave, zijn reine Anne, ja, ja, zij staat er, en lacht er hem toe. O God, wat verrukking!

Het duurt nog een geruimen tijd eer de grijze Wouter volkomen tot het begrip der werkelijkheid is teruggekomen. Zijn opgewekte verbeelding — met de droeve ervaring of de bittere voorstellingen van vroegere jaren verbonden — heeft hem ook al te sombere beelden voor den geest getooverd. Anna heeft in den beginne niet begrepen hoe vader zoo vreemd was. Nu begrijpt zij het wel: „Vader, gij zult gedroomd hebben,” zegt het meisje, „en moeder was al zoo bang dat gij zoudt inslapen, omdat de avond zoo koel wordt.”

„Geslapen — neen, geslapen heb ik niet,” suizelt Wouter, „want ik hoorde je best, Anne, en ik voelde ook wel dat het koud werd. Ziet ge — ik was aan het denken en had een droevige voorstelling; maar de hemel zij dank! dat is nu voorbij.” Opstaande, terwijl hij de hand op den arm zijner dochter legt: „Anne, als dat ééne moest gebeuren en wij.... terugkeerden in de stad waar ge kind waart, dan zoudt ge toch braaf.... wel braaf blijven, niet waar....?”

„Ik — waarom niet, vader!” zegt ze onschuldig en — wijzend op den wingerd: „Zaagt ge wel, vader, hoe die druiven al aardig gaan kleuren?”

„Ja kind, ik zag ze nog vóór dat ik zitten

ging," is het antwoord, „later heb ik weêr drui-
ven gezien, maar toen,..." en terwijl hij nog
huivert: „Dà t is voorbij."

En de oude, als vreesde hij weder, ziet nog
eens om naar het Vleddersche kerkje.... ja, ja,
het is er, maar zachtjes schuilt het weg in den
sluijer des avonds; en — zijn lieve Anna vol-
gend, betreedt Wouter... dat smalle paadje naast
zijne woning; gaat er naar binnen; vindt er nog
allen bijeen, die hem lief zijn. — Ha! goede
hemelsche Vader, aan U dankt Wouter het heden;
aan U beveelt hij de toekomst.

Maar ach! te loochenen valt het niet dat die
toekomst toch donker kan worden, al wordt zij
ook niet zoo nachtelijk zwart als de droeve ver-
beelding hem die heeft voorgespiegeld.

Ja, de kans op een gevreesde lotsverwisseling
is wel groot! En de bestuurders dier schoone, vrije
kolonies kunnen het onheil niet afwenden. Zij gaan
er onder gebukt om dat harde woord te spreken:
„Keer terug in de groote maatschappij, want deze
kleine mag zich niet langer met schulden beladen."
Zij gaan er onder gebukt — maar toch hunne krach-
ten schieten te kort, en wilt gij 't dan weten:
de naam van Wouter Linge staat in het noodlot-

tige boek geschreven. Hij mag niet blijven; hij moet vertrekken.

Hij moet!?

Vertrekken...! Neen, neen!! dat zal niet gebeuren, zoolang ik u, mijne lezers, daar nog vooruit zien rijden op de zachte kussens van den immer voortsnellenden reisswagen. — Weg met een beeld dat ge oud vindt... ik zeg, dat zal niet gebeuren zoolang uw harte nog klopt van liefde tot den broeder die uw hulpe behoeft; zoolang gij erkent nooit hooger zielsgenot te hebben gesmaakt, dan toen gij den arme gevoed, den schaamle gekleed, den zwakke gesteund hadt. Dat zal niet gebeuren, wanneer mijn eenvoudig verhaal een oogenblik uw deernis kon wekken. En deed het dat niet, dan ligt de schuld wel aan mij, want de waarheid is treffend genoeg en waarheid: — WAARHEID heb ik u gemeld, al hulde ik haar in het kleed der novelle.

Ik zag, gevoelde — en schreef; en, trof ik u niet: ga zelf — gevoel er — en geef.

Geven! Gij geeft reeds zooveel. Ja, dat doet ge; gansch Neêrland staat er bekend voor, en — doet ge TE veel... verschooning, u vraag ik dan niet. U inzonderheid niet die vroeger of later reeds

mild de hand hebt ontsloten om die stichting, in den aanleg zoo grootsch, doch ten deele in haar werking gefaald, te steunen en te behouden; u roep ik niet nogmaals ter hulpe; maar wel, wèl smeek ik u om niet te vergeten, dat sedert een jaar die schoone stichting een geheel nieuw tijdperk is ingetreden; dat ook de Staat zijn wettig deel — de strafkolonies, Veenhuizen en Ommerschans — heeft tot zich genomen, maar tevens ook ophoudt om, zoo als vroeger, de groote tekorten der vrije kolonies te dekken. U herinner ik nog, dat de maatschappij van weldadigheid thans een zuiver philanthropische is geworden, en, gezond in haar begrippen, slechts door arbeid naar krachten het tijdelijk geluk harer leden wil bevorderen. En dan — — maar vraag mij niet meer; er zijn er die met belangloozen ijver u gaarne vertellen wat ik niet vermag. Wat was, ken ik ten deele of wilt ge schier niet; alleen, ik mag eerbied eischen voor een vroeger beheer, of anders: bestuur mij het ongescherpte en vurige ros wanneer het den veel te zwaar geladen wagen over de ijsbaan zal trekken. Wat is, ja, dat zag ik: Daar zijn frissche krachten bij den ligteren last, maar toch, daar is hulpe noodig; hulpe, zoo die maatschappij haar liefdewerk op den duur volbrengen en zonder schulden be-

staan zal. Omstreeks twee duizend acht honderd leden telt dat groote gezin, en — daar zijn niet „de bedelaars met hunne brandbrieven,” waarvan wel eens met minachting wordt gesproken, neen, daar zijn... maar ga er en zie, en, mogt gij 't niet kunnen of erger — vergeten, o! geloof mij bij voorraad: Ik heb er den stokouden man het hoofd zien ontblooten, met dank aan den Gever der gaven, met dank voor den zegen die nu nog zijn deel was. Ik heb er de oude moeder van angst zien schreijen, omdat ze welligt het oord moet verlaten, dat haar zoo onuitsprekelijk dierbaar is geworden; ik heb er den knaap en het lieve meisje gezien, die vurig maar rein elkander beminnen, ofschoon er toch voor hen geen uitzigt bestaat dat de wensch hunner harten verhooring kan vinden. Ik heb er gezien — geen engelen, maar menschen, menschen, die, teruggekeerd in de groote maatschappij, er armen zullen worden; armen, want ziet ge, nu zijn ze landlieden — slechts kinderen en zwakken besturer er het weeftouw — en dan, dan keeren die zonen van 't land voor 't grootste gedeelte terug — in de steden!

Ongaarne mijne lezers, zou ik mij bij uitsluiting voor ééne weldadige stichting partij willen stel-

len, maar — nu ik deze zag, nú moest ik voldoen aan de inspraak mijns harten; nu moest ik beproeven of de mij verleende gave iets vermogt, om de uwen en die van nog velen onzer landgenoten te winnen. Zijt gij leden der stichting, o, blijft hare leden! zijt gij het niet: wordt hare leden! gij, die zoo gaarne waarachtig weldoet en dáárvan een grooter genot zult smaken, dan ik u kon schenken voor uw offer aan dit boekske gebracht.

En wilt ge iets méér doen, gij rijken: daar zijn welwillende handen die met belangloozen ijver uwe gaven zullen overbrengen in de povere schatkist eener maatschappij, die straks reeds een deel van haar gronden te koop gaf, opdat zij geen schuld meer zou maken!

En wilt ge nóg meer doen, gij boven zoo velen gezegend:.... welnu, als uw stof daalt in 't graf en uw geest leeft bij God — dat dan uwe liefde nog ginder getuige.

En nu — daar hangt een breede gordijn voor de toekomst; doch zie, ik grijp een tip van dat kleed en ligt dien op voor uw oog.

Dat is schoon, dat is roerend:

Een zonnige lentemorgen lacht over het Drentschelandschap. De blijde vogels tjilpen en zingen in groene zalen; duizende mugjes baden zich in het koesterend zonnelicht; de kever snort langs u heen; het bijtje gonst door de lucht; met dauw nog bepareld glanst de zeegroene akker. Hoor ook de kwakker — hij kwakt in de wiek; de koe loeit ginder zoo vrolijk in de weide en zie ook den rooden trek-os hoe hij nevens haar graast.

't Is zondag en rustdag op 't veld.

Gij kent nog die kleine woning, den voorgevel door het loof van den sierlijken wingerd gedekt.

Wat wemelt daar bij die deur?

't Zijn ouden en jongen. Zij hechten een breeden slinger van lariks- en eikenloof aan de posten der deur; sering en gouden regen prijkt er op dat groen.

Boven den ingang der deur wordt door een aardig blond kind een kroontje gehangen. Halve hoepeltjes over elkander gelegd vormen dat kroontje; met rood en sits papier werd het netjes beplakt; palmtakjes en meizoentjes zijn er al meê op bevestigd; in 't midden het pronkstuk der kunst: een uitgeblazen hoender-ei, heel prachtig verguld.

Binnen het vertrek dier hoeve zijn ook vreemden, maar tevens bekenden genoeg. Het zondags-

kleed dat allen nu dekt, is feestkleed geworden. Ziet gij dien lach onder zilveren haren: dat is de stille, doch blijde lach van Wouter Linge, zooals gij van hem nog geen lach mogt bespieden.

Er moet iets ernstigs, iets plegtigs op til zijn, want, al stralen al die aangezigten van blijde verwachting, er wordt slechts half luide gesproken, en Wouter, hij fluistert tot Aafje: „Vrouw, dat we dit nog beleven!” en Aafje: „Och Wouter, ik ben zoo gelukkig!”

Ziet gij Anna daar, de schoone, de bloeiende maagd? Aan haar zij staat Willem, heur vriend straks haar man; en hij: „Anne, nog eer dat de zon op het hoogst is, ben jij al m'n wijfje!”

Buiten de woning gaat er een vreugdekreet op. Een kleine stoet treedt op den landweg naar voren; ze komen al nader en nader. Zij hebben de woning bereikt. Nóg een vreugdekreet. Een deel van het troepje treedt er onder het kroontje naar binnen. Die vooruitgaan zijn Roelof en Lena. Roelof ziet bleek en Lena ziet rood, omdat — omdat sommigen rood zien en anderen bleek — dat is zoo, maar, beider oogen glanzen vol vreugd. Ze worden begroet met kus en met handdruk. Het woordje liefhebben ruischt er door de kamer.

Hoor, daar luidt de klok van het kerkje.

Zie, ze scharen zich twee aan twee; Roelof en Lena voorop; dan Willem met Anne; de grijze Wouter volgt met zijn Aafje, en Santje — het zwakke kind nog gespaard voor deez lente — aan moeders zijde.

Willems moeder — goede ziel met haar krukje, en geleund op den arm van haar oudste dochter — treedt mede voorwaarts. Nog volgen er velen, zoo ouden als jongen. Aardige stoet! Het kerkje roept en — zij gaan met verrukking.... de kerkdeur binnen.... de beide jonge paren naar voren.

Stilte!

Er klinkt een loflied. Die zang is wel schoon.

Nu stijgt het gebed tot den Vader der Liefde.

Nu wijst er de herder zijn kudde den heilweg ten hemel.

Nu kloppen vier harten zoo fel in den boezem; ja! zij werden vereend, voor hier en voor eeuwig!

Het danklied ten hemel.

Het Amen tot slot.

Het Amen tot slot; en ginder in die kleine hoeve: vrede en liefde en dank zal er wonen; ook dáár, waar de brave Roelof zijn Lena als

vrouw aan het harte mag drukken. Hier en daarginder zijn ze gelukkig, ze danken er God en naast God....

Maar zacht! De gordijn ontglipt aan mijn hand. Dàt was de toekomst.... die toekomst is nog geen werkelijkheid geworden.

Neen! van U hangt zij af! naast God, van u, mijne lezers!

Ziet, bij deze novelle behoeft de auteur uw medewerking aan het slot. Gij hoordet hoe hij haar wenscht te voltoojen; helpt hem! Helpt met uwe gaven: daar zal gejuich zijn in veler woning; — daar zal een vrolijke zonnestraal u lagchend toefluisteren: „Hij, de bron van liefde en licht, ziet met een oog van welgevallen op u neder!” Daar zal vreugde en zaligheid uw eigen boezem doorstroomen.

En ik — ik zal God danken voor die uitkomst; en u danken omdat gij die armen woudt helpen.

Nog eens: GEDENKT WOUTER LINGE.

— *linge* —

